

Til kollegerne.

Jeg havde oprindeligt lavet en lille historie til kollegerne der går rundt ved pårørende arrangementerne, men det er jo lidt uhensigtsmæssigt at fortælle om en hverdag i allerede kender.

Derfor har jeg valgt at tage denne del ud og i stedet fortælle en historie som jeg har oplevet det og til dels har fået fortalt af dem der var før mig.

Noget af det første vi nye betjente stiftede bekendtskab med var brandslukningsudstyret, det var en remenisens fra krigens tid.

Nede bag de tidligere boliger mod syd er der en branddam og her skulle der pumpes vand i tilfælde af brand.

Til det brug havde man en dieseldrevet pumpe på to hjul, der stod klar i et dertil indrettet pumpehus.

Øvelsen gik ud på at få pumpen bakset hen til dammen og hurtigst muligt få den klargjort, det var særlig vigtigt at huske og få påmonteret en stor fletkurv, så fremmedlegemer ikke satte sig fast i pumpen.

Efter nogen øvelse kunne vi klare sagerne i en ruf, men når vi kom til at skulle starte den blev øvelsen afbrudt. – Meddelelsen var klar nok.: Den virker og dermed færdig!

Der var ingen af os der skulle nyde noget af at fortælle at brandvæsnet eksisterede.

I min tid gik vi en brand og sikkerhedsrunde hver aften. – Hele fængslets indvendige område blev eftersat, jeg kan ikke rigtig huske runden men vi var i både kælder, kirke, inspektionsgang og alle afkroge der var tilknyttet de enkelte lokaliteter.

Værkstederne blev ligeledes tjekket igennem, men her var det centralens daglige leder der stod for det. (Man var nok bange for svind).

Det var noget af en prøvelse for de nye betjente at skulle gå brandvagtsruten når man knapt nok kunne huske hvor kontakterne var.

Et var mørket og de fremmede lyde, men noget andet var når vagtmesteren også fandt anledning til at gå en tur, kirken var særlig uhyggelig.

Pludselig stod der én person hvor der ingen skulle være, det kunne godt give en mindre kortslutning i nervesystemet.

En anden øvelse var hængelåse turen.: Når fængslets døre var forsvarligt låste før afmønstring, gik man en runde med 40 store hængelåse fordelt på to læderremme. – Der blev sat 2 hængelåse på hver yderdør i fløjene og et antal i andre døre i forbindelse med fængslet. Morgenholdet gik så efterflg. ruten med at afmontere låsene og det hændte ofte at nye betjente glemte et par låse, så var helvede løs når et arbejds hold ikke, eller en værkfører ikke kunne komme videre ved arbejdstids begyndelse.

Når man siger at man lærer af sine fejl, så er det ordsprog meget velanbragt her.

Var man heldig fik man kun en skideballe og uheldig så en direkte sviner.

Brandmyndighederne har vel på et tidspkt. sagt stop, men helt frem til i hvert tilfælde 1973 (hvor jeg i februar måned blev udstationering til Helsingør Arrest for en 4 mdr.s periode), da fungerede låsepåsætningen endnu. (Udstationeringen blev i øvrigt forlænget til 27 år).

Skydevåben.:

Betjentene skulle også på et tidspunkt som et led i deres uddannelse lære at betjene et skydevåben.

Jeg ved ikke nøjagtigt hvornår man begyndte at give betjentene skydeundervisning, men jeg ved at man startede med det i kælderens under fængslet.

På et tidspunkt klagede fangerne over støjen, i starten tog man sig sikkert ikke af det, men på et tidspunkt blev skydeundervisningen af humane grunde flyttet ud til gartneriet.

Her lærte vi så våbenbrug, våbnende var nogle belgiske parabellum pistoler med skæftesikring, dvs. at man skulle trykke i begge ender for at få noget ud af dem. Og de stakkels kolleger der havde nogle ordentlige skovle til hænder risikerede at få ridser i håndryggen når bundstykket slog tilbage.

Pistolerne blev opbevaret på det daværende vagtmesterkontor (nu talsmandslokale) i et indmuret skab.

Det nærmeste vi kom til at blive bevæbnet for alvor, er en episode i starten af halvfjerdserne. Vi havde en svensk indsat, som vi på et givent tidspunkt formodede skulle befries ved en aktion med hjælp udefra. Han var medlem af en kriminel gruppe der tidligere havde forsøgt at lave noget tilsvarende i Sverige.

Meningen var at et antal betjente skulle placeres på forskellige lokaliteter på Nordsiden, bl.a. i inspektørens have.

Til alt held var der en fornuftig sjæl der mente at alt uden for murene hidrørte politiet og derved blev det. (Der kom for øvrigt aldrig skyggen af et svensk undsættelseshold).

Fængslet havde blandt andet en våbenmester (den sidste hed Wulff) han havde ansvaret for kørsel og vedligeholdelse af våben. – I mellemgangen mellem J og den nuværende økonomiafdeling residerede Wulff, her havde han sit våbenkammer.

En lille historie .: Wulff talte ofte om sit våbenkammer, men vi unge var lidt skeptiske overfor hans snak. – Og en given dag havde jeg nok fået luftet min tvivl om hans våbenkammer lidt for tydeligt, det endte med at han insisterede på at jeg skulle se det. – Til min store overraskelse var det temmelig omfattende. - Der stod række på række med karabiner og maskinpistoler og kasser med ammunition, det var i 1970-71.

Så var der kun et at gøre og det var at trække i land og da Wulff således blev formildet, begyndte han at fortælle en hel masse om afdeling J,s rolle under og efter krigen.

Han fortalte bl.a. at afdeling J under krigen blev brugt til opbevaring af civile folks skydevåben, mange mennesker afleverede deres våben efter ordre. - Det være sig alt fra rifler til jagtgeværer m.m. Her passede fængselsvæsenet så på sagerne med stor nidkærhed, men man havde nok ikke anden mulighed. (Der smuttede dog enkelte anvendelige våben ud).

Under krigen og flere år efter, var fængselsbetjentene bevæbnede når de runderede uden for murene, bevæbningen var maskinpistoler eller karabiner.

Og der var flere skududvekslinger mellem fængselsbetjente og værnemagten, men også modstandsbevægelsen røg i karambolage med fængselsvæsenet ved et par lejligheder og der var desværre tab af menneskeliv på denne konto, bl.a. ved en mislykket befrielsesaktion. I september 1944 da tyskerne tog politiet, stormede de også fængslet og alle betjentene blev samlet i Centralen, (dvs. det lykkedes nogle enkelte at gemme sig da de var stærkt involveret i modstandsarbejdet), man vidste ikke rigtigt hvad der skulle ske. – Men det endte ud i at ”Banen blev kridtet op” af den herskende orden - og tyskerne fortrak derefter. (Ingen blev så vidt jeg ved arresteret).

Efter krigen måtte fængselsinspektør Klüver forlade sin post, man fandt ham for tyskvenlig. Sandheden var nok nærmere at han havde en søn der var meget involveret i det danske naziparti. – (Hvor om alting er, så var der ligeså mange meninger om sagen som der var betjente og det blev man ikke just klogere af).

En lille ting som måske også kunne være værd at få med. – Afd. J husede efter krigen de tyske krigsforbrydere i stort tal, bl.a. Dr. Verner Best - Bovensieben – Pancke m. flere. De sad i ca. 5 – 7 år så blev de udviste efterhånden. (Flere af dem fik dødsdomme, men de blev aldrig eksekveret).

Derimod blev flere danske Hipo folk, stikkere og terrorgrupper sendt til eksekution op gennem de nærmeste 5 befrielsesår, det skete to steder i landet. Et sted omkring Viborg og ude på Holmen. – Den sidste station for de dødsdømte var som regel enten Politigården – Vestre Fængsel eller Herstedvester.

De sidste dødsdom blev eksekveret i 1950, det var Ib Birkedal den berygtede leder af Birkedal gruppen. – Han blev overført fra Herstedvester midt om natten under et stort sikkerheds opbud og skudt af en henrettelsespeloton på 10 politibetjente. (Henrettelserne på Holmen foregik altid om natten i projektorbelysning). Flere i Birkedalgruppen blev idømt dødsstraf, men blev senere benådet til livsvarigt fængsel.

En lille ting som også skal med i forbindelse med befrielsen er nogle episoder hvor modstandsbevægelsen i flere tilfælde besætter bl.a. Vestre Fængsel og flere mindre provinsarresthuse.

I befrielsesregeringen sidder modstandsbevægelsen repræsenteret ved bl.a. Frode Jakobsen, han var minister uden portefølje. (Under besættelsen er han medlem af Frihedsrådet).

Når det går så galt, skyldes det at man i vide kredse er utilfredse med den blødsødenhed som man føler der lægges for dagen overfor de mange arresterede landssvigere.

Og da modstandsbevægelsen på dette tidspunkt er svulmet op til at blive en magtfaktor, (bl.a. var der mange ventegrupper som knapt nok fik hornene løbet af sig, bl.a. var flere af kollegerne med i disse grupper inden de blev ansat ved fængselsvæsenet.

To måneder efter befrielsen samles en større skare modstandsfolk på Henrik Holms Skole i Rødovre.

Herfra kører man til Vestre Fængsel og inden man rigtig når at opfatte hvad der sker er fængslet besat.

(Nu skal modstandsbevægelsen faneme vise hvordan man behandler, værnemagere, stikkere, frikorpsfolk, hippoer og andre kollaboratører).

Mange af de arresterede var nogle hårde hunde og de generede sig ikke for at komme med svinske tilråb til modstandsfolkene når de patruljerede på området.

Svaret var kontant.: En maskinpistolsalve op mod det formodede vindue!

Det blev hurtigt for meget for fængselsbetjentene og det udartede sig til at man til sidst nægtede at fungere under disse forhold.

Frode Jakobsen måtte bruge megen tid og overtalelsesevne før det lykkedes ham at få sine folk ud af fængslet.

Der eksekveres lidt over 50 dødsdomme. (Ingen kvinder, på trods af flere dødsdomme). Herefter er den politiske og til dels den folkelige modvilje blevet så stor, at de resterende undgår dødsstraf, men idømmes i stedet lange fængselsstraffe. (Nogle af de værste banditter undgår deres retfærdige straf i kraft af at de først bliver taget 1948 og at deres sager er så omfattende at de først bliver dømt efter at det besluttes at afskaffe dødsstraffen igen). I 1953 føres alle de dømte hipofolk og andre til afsoning i jyske fængsler, fortrinsvis Sdr. Omme.

De sidste dømte danske krigsforbrydere løslades i tresserne.

Det er lidt ejendommeligt at krigsforbrydere løslades ret hurtigt på trods af deres meritter.

F.eks. løslades gangsteren William Brorson først i 1975 efter 31 års fængsel. (Brorson var en berygtet kriminel der huserede i den politiløse tid efter Sept. 44, han var totalt samvittighedsløs og skød adskillige sagesløse mennesker), – Han sad det meste af sin afsoning på Vridsløselille.

Da jeg startede i 1968 var sagerne enkle og letforståelige, til gengæld var optagelseskriterierne for svage. – Det udløste i sagens natur en stor tilgang/afgang indenfor det første halve år. Mange var slet ikke gearede til at arbejde indenfor etaten som den var skruet sammen dengang.

Men der var tre ting der var vigtige.

1.: At man passede sit arbejde uden slinger i valsen!

2.: At uniformen (en blågrå sag, med kasket og hele herligheden) blev holdt i pinlig orden.

3.: At man var ædruelig! - (Der var forholdsvis mange der røg ud, på den konto).

Det var heller ingen skade til at man havde gode soldaterpapirer, men som et minimum i hvert tilfælde havde været soldat.

Det var ikke et plus at være langhåret, militærnægter, eller for pædagogisk indstillet.

Var man for moderne indstillet og gav for meget udtryk for det, ja så stod man uden for porten inden man var kommet for galt af sted med sine "kætteriske anskuelser"

Hovedparten af de gamle betjente var oplært i en anden ånd, mange af dem var for øvrigt ganske omgængelige når man kom ind på livet af dem. – Men bedømmelsesgrundlaget havde en svaghed, (meget værre end i dag) man fik mange gange lov til at løbe linen ud uden at der blev grebet ind. – Det kunne man så efterflg. konstatere når man senere hen læste sine bedømmelser. - Det mest forstemmende er at der var ofte tale om småting, men store nok til at det kunne indgå i en bedømmelse.

Bedømmelser var i det hele taget mange gange et spørgsmål om at få trykket på de rigtige knapper. – Det kunne være et gevaldigt plus at melde sig ind i FIOV og rigtig godt hvis man var god til et eller andet, det være sig skydning, fodbold, eller andet.

Og hvis man i ledige stunder kunne få de gamle til at fortælle om tidligere tiders genvordigheder og oplevelser, at lyttede interesseret og lejlighedsvis spurgte ind til kernen af et givent emne.: Ja så kunne man jo ikke være helt idiot!

Modsat var inspektør Gjerstrup ikke uden evner, han forstod til fulde at se mellem linierne af en bedømmelse. – Hans indsigt og menneskekundskab har reddet etaten mangen en anvendelig fængselsbetjent på trods af mindre gode bedømmelser.

(Før mit eget vedkommende havde jeg en ejendommelig fastansættelsessamtale, inspektøren var lidt i tvivl om han ville ansætte mig. Før en noget speciel overbetjent havde skrevet en positiv indstilling og det var første gang i 25 år han havde gjort det på nogen, så der måtte være noget galt). – Han havde hygget sig godt den gamle, ved at pille en selvsikker aspirant lidt ned inden man blev sluppet ind i varmen.

Gårdtursarealet (som skifter udseende fra dag til dag) var helt anderledes indrettet da jeg fungerede som aspirant på prøve.

Der var en lille gårdtur mellem afd. B og C den blev brugt om morgenen da der ikke var ret mange der ønskede frisk luft på dette tidspunkt. (Svarer til den trekant som er indhegnet ved købmanden). – Gårdturen blev først startet når lortepatruljen sagde god for området. Der var ikke mange cellekald på en nattevagt dengang, det hændte lejlighedsvis at enkelte indsatte sked på en avis eller i en strømpe, for derefter at lempe det ud af vinduet.

Det med strømpen var ikke nogen god ide, da man kun havde et par udleveret og havde man ikke forbindelser til depotet, var man afsløret.

Den store gårdtur gik langs Sydturen, hen til barakkerne og tilbage forbi afd. C og B for endelig at dreje ved Vestmuren.

I starten 1968 – 70 skulle de indsatte holde sig i konstant bevægelse (man gik imod uret) det var tilladt at snakke og ryge. Senere fik man lov til at lejre sig på de grønne områder indenfor det afstukne område. Der gik ikke ret lang tid før vi havde det første flugtforsøg på den konto: Fangerne havde set deres snit til at liste et kloakdæksel af, da de sad/lå i en rundkreds. Ved gårdtursslutningen manglede der to fanger ved indtællingen, hele huset blev isoleret og optalt, lige lidt hjalp det. Efter et par timer kunne en af de gamle fanger ikke holde kæft længere og han gav os et praj om at de to savnede sad i kloakken på det grønne område. Jeg var selv med til at hive dem op, pladsen var så trang at de ikke kunne rettes ud umiddelbart, jeg erindrer at jeg så et syn der ledte tankerne hen på en bananreklame!

Begge fanger forsøgte sig et par måneder senere og denne gang var det lige ved at lykkes for dem. – Men deres flugt blev opdaget, den ene (en amerikaner) nåede op på smediens tag, den anden måtte blive på jorden da stigen brød sammen.

Vi var hurtigt ude på området, vi prøvede at lokke den indsatte på taget til at hoppe ned på græsarealet uden for Vestmuren, men han skulle absolut ikke ned til os.

Det tog så en rum tid at få fat i en stige, så nedstigningen kunne foregå indvendigt.

De øvrige indsatte havde en ejendommelig holdning til sagen.: Da vi kom ind med den første (han var bl.a. rubriceret som flugtkonge) så blev han hånet og latterliggjort i hele fængslets længde, det samme overgik ikke helt i samme grad den anden. – Men skadefroen over at det ikke lykkedes dem var markant.

Den samme flugtkonge fik mange år efter en ny dom, den blev til dels afsonet i Helsingør Arrest. – Dommens længde og indsattes tilsyneladende ændrede holdning til tilværelsen gjorde at han blev udtaget til gangmand. – En given tirsdag kom vasketøjs bilen fra Horserød og indsatte gik sammen med en betjent i gang med at bytte sække.

Vel færdige med arbejdet lukker betjenten døren og tager sig en fortjent kop kaffe.

Pludselig buldrer det på hoveddøren, betjenten farer irriteret op: Nu skal han faneme lære den idiot at bruge ringklokken i stedet for at stå og slå på døren!

Den indsatte flugtkonge var ved at være lige så irriteret over at stå ude i kulden uden at der var nogen der savnede ham, derfor buldrede han lidt mere på end nødvendigt var.

Nu endte historien jo godt, men uheldigvis kunne den indsatte ikke holde sin mund og snart kom historien Direktoratet for ørerne.

Beskæmmet måtte arrestforvareren erkende sammenhængen.: Det siges at der ikke var et øje tørt i Klareboderne resten af dagen! – Senere fandt man så ud af at han ligeså godt kunne have station i arresten, mens han gik på en eller anden Teknisk Skole, i en anden by.

Det gik også godt i lang tid, men på et givent tidspunkt visiterede jeg hans skoletaske (jeg tror at nogen var ved at falde af på den) og den indsatte var tydeligt forundret over at jeg gad det.

Nå – jeg kunne ikke overse to store poser med indhold (de var fyldt med Marihuana). –

Indsatte påstod at det var the, husets ledelse var inde på det samme, det måtte da være the.

Ingen ved sine fulde fem ville da ødelægge det for sig selv ved at indsmugle stoffer når man var inde i et så gunstigt forløb. – Der var virkelig sat meget i værk for at arrangementet skulle lykkes, så denne lille sag var meget uvelkommen.

Jeg for min del påstod med sikkerhed at jeg til enhver tid kunne kende forskel på Earl Grey og Pure Columbia.

Sagen endte selvfølgelig som den skulle, indsatte fik frataget sine udgange for en tid og blev efterflg. overført til en anden lokalitet hvor uddannelsen så fortsatte.

Jeg fik ikke megen anerkendelse efterflg.

Det jeg vil fortælle med den historie er at systemet sommetider er parate til at bøje reglerne for at opnå en positiv gevinst på et meget tyndt grundlag. – Det skal man kunne håndtere, for der vil ind imellem poppe sådanne sager op.

Dog har nul tolerancen i dag gjort det hele meget lettere, det er lige før at den menige betjent sommetider syntes at det er for stramt.

Nå tilbage til Vridsløselille

Betjentene måtte ikke ryge under gårdtursafholdelsen ud fra devisen om.: At det ville tage deres opmærksomhed hvis de gik og hyggerøg. – Vi var af en anden opfattelse og mangen ny kollega tog her deres første og absolut nødvendige tårn med at byde systemet trods.

Og på et tidspunkt var vi rigtig mange nye aspiranter til at bryde op mod mange af de gamle forstokkede regler. Det var en sej og langvarig kamp, men jeg er overbevist om at vi gjorde det rigtige, (vi 35-40) stykker fik mange positive tilkendegivelser senere hen, bl.a. hørte vi tit ordene.: Jeg ønsker ikke de gode gamle dage tilbage! Og det var tit fra folk som vi opfattede var helt uden for pædagogisk rækkevidde.

7

Nu skal vi jo ikke tage æren for alt godt i fængselsvæsenet, vi har garanteret også lavet noget der burde have været grebet anderledes an. – Men vi var mange fra årene 67 – 73 der fik sat skub i nogle ting her på stedet og fik banet vejen for dem der kom efter, uden at vi faldt tilbage til gamle regelsæt. (Langt hovedparten af os).

Arbejdsdriften før og nu.

Vi havde dengang flere store produktionsværksteder bl.a. havde vi flere der tog en håndværkermæssig uddannelse. – I smedien uddannede man flere maskinarbejdere igennem årene. Og både snedker, tømrer og murerværkmestrene uddannede folk så de kunne få et svendebrev. – Endvidere var der et stort børstenbinderi, der forsynede statsinstitutionerne og i særdeleshed søværnet med materialer. I de nuværende barakker var der skrædderi (en del af vores uniform blev syet der) - madrasværksted – skomagerværksted (rep. af forsvarrets støvler bl.a.) – Endelig var der et stort klejnsmedeværksted i det nuv. A-P-værksted. (Her lavede man bl.a. perronvogne).

Køkkenet i det nuv. Tekniske tjeneste var også en stor arbejdsplads. (Beskæftigede mest smuglere, bl.a. de berygtede Divan Svend og Sofa Kurt).

Fængslet havde i min tid et stort gartneri med 2 værk mestre, 1 arbejdsmand og en heldagspost som gik på skift mellem betjentene.

Endvidere et indvendigt bygningshold der stod for rengøring, vedligeholdelse og indvendig transport.

Et udvendigt bygningshold, der fortrinsvis betjente smedie, lager og de udvendige områder.

Inde i huset var der en stor klemmefabrikation med 2 værk mestre og en gangmand.

I bunden af CI holdt blindeskriften til, her var ca. 10 – 12 mand beskæftiget med at lave blindeskrifts udgaver af div. opslagsværker o.a.

Skulle man drage en sammenligning med arbejdsdriften dengang og nu, så vinder den gamle afgjort med flere længder, men lad det være sagt, konjunkturerne var også med os i mange år.

Der var masser af luft i forhold til arbejdsmarkedets parter, der kunne produceres uden indblanding fra f.eks. LO og der var betalingsstærke aftagere hele raden rundt.

Dog skal det indrømmes at LO var de første der kom på banen da det begyndte at knibe med produktionen på det åbne marked og det fik vi at mærke ganske langsomt op gennem årene.

Men når det er sagt, så er det mig stadig en gåde at man ikke satser på andre produktioner, såsom undervisning i et videre omfang end i dag. Jeg ved heller ikke hvordan landet ligger når man taler om blindeskrift – men jeg ved at det arbejder der blev udført på afd. CI var meget værdsat for sin akkuratelse.

Det der foregår i dag tåler ingen sammenligning med tidligere tiders indstilling til produktion og ånd. – Men sådan er det jo når overordnede økonomiske hensyn spiller ind, det piller i hvert tilfælde ånden ud af mungen en god værk mesters intentioner om at ville noget med sin produktion.

h

Arbejdspligten dengang var så indarbejdet, at det slet ikke kunne svare sig at lade være, man røg durk på afd. AI hvis man nægtede at arbejde, her kunne man så tænke over tingene. Det var de færreste der fortsatte når den sidste tobak var røget.

Apropos tobak.: Fængslet var i sagens natur længe om at skifte toiletpapiret af mærket 00 ud, det var godt nok til fangerne, men til sidst var det svært at skaffe. – Så man gik over til crepe papir. Det var selvfølgelig mildere mod huden, men for en ryger var det en katastrofe: Der kunne ikke rulles tobak i det! – Panikken var total, klager og trusler fæg gennem luften, men lige lidt hjalp det – crepe papiret var kommet for at blive. Man var en holden mand hvis man i tide havde set sit snit til at sikre sig et par ruller 00.

I den nærmeste tid derefter var kirken pludselig meget besøgt, - hver søndag sad de skulder ved skulder indtil man fandt ud af den pludselige vækkelse var et spørgsmål om at få fat i en salmebog godt fyldt med sider. Det fine papir var særdeles velegnet som rullepapir, - men alt godt har en ende, selv en præst kan finde løsninger på svig og bespottelse. Der blev lavet fortrykte tekster med dagens salmer og efterfølgende svandt det kraftigt ind i guds flok til søndags gudstjenesterne.

Andre små historier om fangerne: Det var forbudt at besidde pornoblade, datidens hotteste magasiner hed Week-end Sex og Rapport.

Der var jo sin sag at betragte det som en meget alvorlig overtrædelse og stod fangerne ikke og byttede blade lige om næsen på én, ja så var det en forseelse der kun blev regnet med hvis der var andre ting med i samme sag.

Til sidst fandt man jo også ud af at det ikke skulle takseres som noget ulovligt.

Og hvad sker der så: Jo køkkenfangerne (storsmuglerne) laver en samlet skrivelse til inspektionen hvor de fordømmer det frisind der har sneget sig ind i fængslet!

(De tjente 5 kroner pr. udlejet blad pr.dag og det var mange penge den gang).

Og når vi nu har låget af: Beløbet 5 kroner var også den takst man som betjent blev idømt hvis man kom for sent på arbejde.

Ikke nok med at man fik bøden, man måtte også lide den tort at blive kaldt op til inspektøren for at få den forkyndt, det skulle jo gå rigtigt til.

Havde man været deroppe et par gange, så købte man sig et ekstra vækkeur for det var for pinligt.

Sådan noget skete aldrig for en indsat, for ak og ve den betjent der ikke havde sine fanger oppe og klar til at gå på arbejde kl. 07:00 (Der blev opmønstret kl. 06:00 om hverdagen og kl. 07:00 lørdag Søndag).

Vækkeuret var malmklokken over det daværende vagtmesterkontor.

Som ny betjent fik man ofte besked på at slå så det kunne høres i Albertslund, senere fandt man ud af at det nærmere skyldtes at centraloverbetjenten havde et horn i siden på betjentene på enten BII eller CII,s overbetjente – så var den betalt!

Den arme aspirant fik så en skideballe af de nærmeststående overbetjente, men det var ikke så alvorligt ment, det var et ”spil de gamle imellem” og man fandt efterhånden ud af at moderere sig lidt, for man kunne jo heller ikke selv holde larmen ud.

Der var tre toiletter på hver etage, som regel var der ca. 28 fanger pr. etage, så man skulle rubbe neglene. (Der var ikke bad på etagerne, de indsatte blev badet i arbejdsbold efter arbejde . Badet blev styret af to badebetjente og man kunne være ganske sikker på at badeplanen blev overholdt, populært sagt var blev det "temperaturstyret" hvis man ikke var færdig til den afmålte tid).

Nå det var et lille sidespring, den indsatte havde en rimelig tid til sin rådighed om morgenen, til gengæld skulle cellen fremstå rengjort og i en god orden. Sengen (en sag fra 1859 i egetræ) skulle sættes på krog op af væggen. (Den enkelte indsatte glemte det ikke to gange i træk). Et fåtal af ældre fanger magtede ikke at sætte sengen på krog og der var ingen andre indsatte der kunne hjælpe til med det, al den stund at det var forbudt at gå på hinandens celle.

For den gode ordens skyld, satte betjenten så sengen på krog. Fangen var taknemmelig og betjenten havde ikke afgivet nogen form for suverænitet, derimod havde man sikret sig imod at overbetjenten havde noget at påtale.

Ved afmønstring kl. 21:45 havde den indsatte 5 kvarter til sin rådighed før lyset blev slukket. Klokkeren præcis 23:00 gik natholdet en runde hvor opgaven var at slukke lyset, i samme moment gik radioen også i sort (radioen var opsat på en plade i cellens ene hjørne over døren, der var to programmer).

Der blev bandet og svovlet på den anden side af døren, "der var altid lige noget man skulle". – Men betjentene var ramt af en "kollektiv døvhed" på dette tidspunkt.

I de lokaler hvor afdelingslederne/souscheferne sidder i dag var der tv-fællesskabsafdelinger, her kunne man så hver anden dag blive lukket i fælles tv rum.

Afdelingerne AII og AIII var de eneste overdækkede etager i slutningen af tresserne og et godt stykke op i halvfjerdserne. De indsatte på disse afdelinger var i hovedparten langtids dømte, de havde til gengæld et fælles tv i deres opholdsstue. På disse to afdelinger var der et andet regimente, de indsatte her havde en anden og i hovedsagen bedre indstilling til den givne situation, af samme grund var det også et godt sted at være betjent.

Men det var selvfølgelig indlysende at man som ung betjent kun fik lov til at afløse her, tjenesten var forbeholdt ældre betjente. (Dette gjaldt også for afd. J).

At gøre tjeneste på de øvrige afdelinger var tit en balancegang som ung betjent, men når man kom ind i rummen fandt man ud af det.

Der var lige så mange uskrevne som skrevne regler og med tiden gik det meste op i en fornuftig forståelse af de givne forhold og man lærte at indrette sig.

At komme i kantinen den første gang kunne godt blive en oplevelse for livet, for min part var det. Efter et hurtigt overblik satte jeg mig hvor der var et ledigt bord, (man skal nok ikke lige starte med at mænge sig tænkte jeg snusfornuftigt) så jeg valgte det første bord indenfor døren. – Det var en fejl - kort efter kom der tre vagtmestre. - De sagde ikke noget men pludselig var stemningen lidt trykket, måske ikke så meget fordi jeg nu sad ved deres bord, men den latente tavshed der havde sænket over hele lokalet sagde mere end ord.

Nu var det til alt held ikke de værste af slagsen, jeg blev venligt men bestemt henvist til de bagerste pladser.

Så der listede jeg ned, alt mens de mere faste sad og hyggede sig over det kvaj der ikke kunne finde ud af det.

Senere i forløbet, ja faktisk et par måneder eller tre efter fandt jeg ud af noget andet.: Det havde tit undret mig at flere skiftende vagtmestre ved det famøse bord havde brug for medicin! De havde et mindre piller glas med flydende medicin og der var tit flere af dem som havde behov for dette.

I min himmelråbende naivitet og tro på systemets ufejlbarlighed var jeg i lang tid overbevist om at de ikke havde det så godt psykisk og jeg lovede mig selv at sådan ville jeg ikke ende, så hellere holde op.

Jeg blev først klar over hvad der skete da en behjertet sjæl fortalte mig at medicinen var produceret i Ålborg.

Det var et eksempel på en uskreven regel.: Havde jeg gjort det samme, havde jeg ikke kunnet fortælle ret meget mere end denne ene historie!

Der var masser af den slags, der var særlig en vending jeg aldrig har kunnet fordrage: Du skal ikke gøre som jeg gør, du skal gøre som jeg siger!

Vi havde særligt en venlig ældre overbetjent der kunne tillade sig al verden, jeg for min part havde en noget ejendommelig oplevelse med ham en sommerdag.

Jeg var på vej ud for at afløse ham på Østmuren, da jeg ser han er gået omkuld på fodboldbanen. Jeg spæner over græsplænen for at nå alarmknappen, heldigvis kommer jeg ret tæt på ham da jeg passerer og hører nu en højlydt snorken.

Så blev bremserne slået i og jeg fik vækket ham så han kunne komme hjem til eftermiddags kaffen.

På et givent tidspunkt finder jeg anledning til at omtale sagen i al mindelighed med en nyudnævnt overbetjent. – Han forklarer at pågældende har en slags sær status (han havde lavet selvangivelser for flere vagtmestre igennem årene og han var ret skrap til det. – Det gav ham jo en hvis indsigt) - så kommer ordvalget: Du skal ikke gøre som han gør, men du skal gøre som vi siger!

Vendingen bruges stadigvæk og jeg finder at hver gang den bruges så skabes der en eller anden form for uheldig præcedens.

For at vende tilbage til de indsatte.

I dag er det strafbart at flygte og man får en dom for det.

I 1968 fik de 90 dages strafcelle og der var tale om strafcelle i ordets bogstaveligste forstand, behandlingen var selvfølgelig høflig og korrekt, men servicen var standard minimum.

Biblioteksbøger kunne man f.eks. kun låne to af pr. gang pr. udlån. (Bibliotek en gang ugentligt).

Den indsatte talte kun med betjente alle 90 dage.

Der var dog et lille plus.: Havde den pågældende stiftet gæld hos de øvrige indsatte, inden han stak af. – Så blev gælden slettet uanset hvor stor den var, det var et æreskodeks som aldrig blev fraveget.

Senere hen blev straffen sat ned til 28 dages strafcelle, men alle forhold var ellers de samme.

Til sidst blev de 28 dage ikke givet som strafforlængelse, men kun som straf i den eksisterende dom.

Men nu er der atter kommet andre boller på suppen. – (Hvor vidt man i dag eftergiver intern gæld ved jeg ikke).

Sygeafdelingen

Sygeafdelingen lå i mange år mellem afd. J og selve fængslet. – Fremstillingen var i bunden og selve sygeafdelingen var på I sal.

Jeg mener at erindre at der var læge et par gange om ugen, fremstillingen foregik tjept og der var ofte ballade.

Sygebetjenten var en ældre betjent, han havde ikke noget synderligt at gøre ved selve fremstillingerne. – Centralen stillede altid med en mand til at tage sig af sikkerheden og det var absolut nødvendigt.

Det var en klar lægelig holdning, der startes i det små.: En syg mave (dem var der en del af) blev som hovedregel forsøgt kureret med kærnemælk som første led i behandlingen, hvis der ikke var tydelige indicier på at der var noget galt. Mange indsatte flippede helt ud over at de ikke blev taget alvorlige og det hændte at man måtte ned på AI med "patienten."

En anden lille historie var behandlingen med Antabus ved prøveløsladelse.

Det var mange krav der skulle indfries når prøveløsladelse kom på tale, den sidste og barskeste del var sygeplejerske fru Hansens Antabusprøvelse på sygeafdelingen.

Hovedparten af de indsatte havde alkoholproblemer i forbindelse med deres liv og levned og det lå lige for at gøre noget ved dette.

Først en solid bund af Antabus over en uges tid og derefter afprøvning.

Den indsatte blev sendt på sygeafdelingen sammen med en betjent, her ventede sygeplejersken fru Hansen med sine kælderkolde bajere.

Der blev hældt et svingende glas op, og den stakkels indsatte måtte så bunde. – Nogle tog øllet i små slurke og nåede ikke at drikke færdigt før de blev dårlige.

Mange betjente har tænkt deres mens de støttede/slæbte fangen op på hans celle: Gad vide om han overlever det her!

Hvor længe dette forehavende kørte ved jeg ikke, men fra 1968 – og starten af 73 var det standard.

Det skal også nævnes at medicineringen blev kørt i stramme tøjler og meget begrænset, f.eks. ved afmønstring kunne der være ca. 20 fanger til medicinering (foregik i Centralen i området til den nuv. købmandsindgang).

Der var ingen hensyntagen til den enkelte, han var udstillet i samme øjeblik han gik ned for at få sin medicin og dermed rubriceret som svag i de andre fangers øjne.

Nu har vi været lidt igennem fængslet og dets historie, nu vil jeg omtale forskellige forhold i en skøn uorden.

Maden.: I min tid var fængslets køkken en større historie med 10 – 12 indsatte og så vidt jeg husker var der tilknyttet 3 – 4 værk mestre i forskellige grader og lønrammer.

Det var en god tjans at være i køkkenet, men det var ikke alle forundt at komme der.

Smuglerne og de langtidsdømte var ryggraden i besætningen, det gav sig selv at velfungerende indsatte var at foretrække.

Det var sjældent at der blev fyret en køkkenfange, de forstod at sno sig og klarede sig som regel godt igennem afsoningen.

Det hændte i sjældne tilfælde at vi opdagede tyveri fra køkkenet, jeg erindrede en indsat fra afd. AII, der blev taget med 32 koteletter.

Vi havde næppe opdaget det, hvis vi ikke var blevet adviseret om en mulig uregelmæssighed, men det var en måde hvorpå en enkelt paria blev udelukket fra det "gode" selskab.

En anden indsat havde altid sit krus med te i hånden når han gik frem og tilbage mellem afdeling og arbejdsplads. – Han havde siddet så længe at man så igennem fingre med at der røg en bayersk pølse eller andet der kunne gemmes i kruset.

Vi unge betjente fik hurtigt lært at der var visse indsatte vi skulle lukke øjnene for, det kunne komme tifold igen på positiv siden.

Maden havde mange navne.: En særlig ret som fængslet var berømt for var en ris stuvning kaldet "Indianerrøv" - Forloren hare blev til "Elefantfod"- Boller i karry "Rotteunger"
Det var sjældent de store kulinariske eventyr der blev træffere i fængslet, men enkle velsmagende retter som Svensk pølseret, Indianerrøv og andre stuvninger var virkelig noget der rev.

(Betjentene kunne bestille både varmt og koldt mad og der var rigeligt af det).

Det var ikke kun fangerne der gik rundt som oppustede spærreballoner når højsæde retterne blev serveret.

En lille hændelse skal lige med.: Enkelte overbetjente (få) havde for vane at stjæle lidt af de nye betjentes mad når de kunne sit snit til det, særlig en var uhyggelig men ham fik vi ram på så han aldrig glemte det.

Køkkenmesteren kendte godt lidt til forholdet og han var helt med på at give vedkommende en lærestreg. – Han skar den ene side af et svinehoved med øje, øre, m.m. – "Retten blev lagt i en madskål med tilbehør.

Og vores geskæftige ven var ikke længe om at plotte den tungeste madskål ud.

Vi må sige til hans ros.: Han forstod et vink med en vognstang, han betalte for fremtiden sin mad selv!

Nå tilbage til fangerne.: Mad var også et betalingsmiddel, havde man gæld fik man varm mad uden kød. – Betjentene havde ingen mulighed for at gøre indsigelse for man kunne jo ikke vide om der var tale om madlede eller noget andet.

Omkring selve serveringen.: Maden blev bragt ned i kælderen og sendt op i mad elevatoren, her stod gangmanden parat til at hive maden ud og sætte den op på serveringsrullebordet. Rullebordet stod på skinner og rakte fra den ene side til den anden, den varme mad var hurtigt serveret, men den kolde skulle først serveres i den ene side og når man så gik over på den anden side, trak man en plade i en snor over til sig og så fortsatte uddelingen. Man skulle rubbe neglede – der var ikke tid til fumlerier, fangernes korte tid med åben dør skulle ikke forsinkes af et snøvl til betjent. – Der lød højlydte protester hvis der af en eller anden grund gik kage i omdelingen.

Til højtiderne blev der som regel lavet lidt ekstra, men det kulinariske niveau skulle helst holdes nede på et plan hvor alle kunne være med, Wienerbrød var altid godt.

Men større specialiteter blev udsat for en hvis mistro.

Købmandshandel.: Én gang om ugen (foregik i B-fløjen) – der var en lille købmandsbutik med et udbud af tobak, slik, og kager og ikke ret meget mere.

Der var altid en fast postering der sørgede for ro og orden, da udbuddet ikke var så stort og pengene ej heller (pengene var på købesedler) kontanter fandtes ikke, men den sikreste gangbare mønt var cigaretter.

Det kunne være en ejendommelig oplevelse at være til stede når der blev handlet. – Der var ofte/altid en indsat fra den pågældende afdeling der vidste noget om de øvriges skyld og gæld, hans opgave var så at få den enkelte til at købe cigaretter uden at det lød som en trussel. – Det kunne være ret underholdende og se det skuespil der blev lagt for dagen for at få folk til at købe cigaretter frem for alt andet, det var på den anden side også sørgeligt at være vidne til, men faldt der ikke en decideret trussel kunne man ikke bryde ind og få det stoppet. – Og den indsatte som gav huskeren var jo kun selv en stik i rend dreng for nogle andre.

Det hændte lejlighedsvis at vi fandt større mængder cigaretter og det var ulovligt, men i det store og hele fungerede denne sorte økonomi trods ihærdige anstrengelser for at stoppe det.

Misbrug.: I min tid var hjemmebryg og den ægte vare, den eneste form for misbrug. Narkotika var stort set ukendt i slutningen af tresserne og starten af halvfjerdserne.

Vi fandt i spandevise af hjemmebryg, det var svært at skjule på grund af lugten, men det hændte selvfølgelig ofte at vi ikke fandt det før det var for sent.

En afdeling der havde haft fællesskab i en tv-stue og samtidigt haft held til at smugle spiritus med ind, det er en oplevelse man godt kan undvære.

Jeg har prøvet det da jeg mødte ind på en nattevagt, der var begrænset med plads på afd. AI, så hovedparten af de indsatte på afd. BI, måtte placeres på deres egen celle i forhør.

Da der var tale om indtagelse af hjemmebryg i store gærede mængder var det nødvendigt med jævnligt tilsyn. - En enkelt vågnede og troede at han var kommet i paradiset.

Det lykkedes det ham at komme ud på gangen og tage en promenade med et billede af en engel under armen.

Vi lod ham gå lidt rundt og fik ham langt om længe overbevist om at han stadig havde denne del til gode.

Men andre var knapt så underholdende, flere af de indsatte var ret voldsomme og måtte belægges med håndjern, og de sad på til der blev ro.

En enkelt var så visen at vi måtte have ham på skadestuen til udpumpning, han blev bundet fast til en bære i ambulancen og her lå han under hele seancen. (Vi havde ingen folk i overskud til at ledsage).

Ambulancefolkene var rasende på ham da de returnerede, han havde set snit til at ødelægge noget af deres udstyr i vognen på vej tilbage.

Der blev et frygteligt hus med ham nu hvor han var kommet til sig selv, først løsnes fra ambulancens bære, så dæbles med ham ind til han på ny kunne spændes i sikringscellen.

Klokken ca. 02.00 fik vi ro i huset efter at de sidste var taget ud af deres håndjern.

Man var godt flad efter sådan en nat i kriminalforsorgen, branderter på dette plan rangerer på linie med et fejlfix.

Flugter.: Jeg har ikke oplevet så mange flugter her fra fængslet, men vi havde et antal udlændinge der havde et eller flere hængepartier i andre lande, de gav os noget at lave. Særligt er vi nogle stykker der husker en tysker der havde udsigt til 7 år i Frankrig når han var færdig her, hvad han lavede af huller i vores fængsel det er ikke småting.

Men han kom aldrig længere end til sygegården ved afd. J. her begik han den dødsynd at vække en medfange på vej op på det sidste tag inden friheden (vedkommende begyndte at råbe op, hvorvidt han er blevet skræmt eller ikke ville blandes ind i noget får stå hen i det uvisse, men natholdet kom på tærerne i en hvis fart- jeg var selv med ude og hente ham denne tidlige morgenstund, den stakkels mand var helt færdig og opgivende.

Men man måtte tage hatten af for hans engagement, han prøvede at grave i næsten alle de lokaliteter han blev anbragt i.

Vi havde utroligt mange flugtforsøg i den tid.

Men også nogle vellykkede undvigelse, både via murværk og andre lokaliteter.

En enkelt spektakulær blev det også til: En køkkenfange gemte sig i motorrummet på køkkenets folkevogn (vi lavede også mad til Herstedvester) han sprang ud da han var sikker på at bilen holdt for rødt på Roskildevej.

Der var også flere undvigelser fra gartneri og udehold, men disse undvigelser var ikke indeholdt i æreskodekset for eftergivelse af gæld.

Det var hvad jeg sådan lige kunne huske, har i nogle spørgsmål vedr. enkelt emner så skal i bare sige til.

Nu må i passe på jer og hinanden og uanset hvad i oplever, hører eller læser, så husk at i har en god arbejdsplads i forhold til så mange andre steder i vor etat.

Med kollegiale hilsner

**Flemming
Sygeafdelingen**